

Nagymamám története

A budaörsi helytörténeti könyvekben csak a „kötődés” Ellerként emlegetett Eller Pálné, született Zierkelbach Mária a nagymamám. Először és utoljára 10 éve írtam róla a Budaörsi Naplóban (itt olvasható: <http://www.budaorsinaplo.hu/node/230>), mert akkor lett volna éppen százéves. Az idén december 2-án tehát 110 éve született.

■ Szeretném, ha sokáig emlékeznének rá a budaörsiek, és persze a gyerekeim és az unokáim is. Hiszen most már én magam vagyok nagymama. Az alábbi történetet nagynéném, Sidó Gézáné született Eller Gertrúd mondta tollba. Mivel lapunkban a terjedelem korlátozott, több részben szeretném közzé tenni a teljes írást, majd kiegészítem azoknak az emlékeivel – bizony, már túl vannak a nyolcvanon – akik még együtt dolgoztak az üzemében „Eller nénivel”. Akit még nem kerestem, de vannak róla történetei, kérem, hogy jelezze szerkesztőségünkben!

„Édesapám Eller Pál 1900-ban, édesanyám Zierkelbach Mária 1902-ben született, és 1920-ban már megismertek. De mivel az első világháború után nem volt munkalehetőség – a nagypapámnak ugyan volt egy lakatos műhelye, de volt négy fia, tehát a szüleim már nem éltek volna meg belőle –, ezért az apukám 1923-ban kiment Párizsba a Renaout gyárba dolgozni. Hat év után jött haza és anyu pénzével együtt tudtak házat venni, a

Petőfi Sándor utcában. Anyukám pedig, amikor a papám kiment, egy kötőgéppel bedolgozó volt. És a félretett pénzből nem új ruhát vett, hanem még egy és még egy kötőgépet, amit kiadott bérbe. Így mire apukám hazajött, 1928-ban már volt 32 ember, aki anyunak dolgozott, ekkor még otthon. Így amikor apu-

kám hazajött, összeházasodtak, és együtt nagyon szépen gyarapodtak.

Őt gyerekük született, de kettő egész kiskorában meghalt. A nővérem, Franciska 1930-ban, én 1934-ben, az öcsém Pali 1936-ban látta meg a napvilágot. Sajnos akkor borzasztó dolog történt. A szüleim az összes pénzükből vettek jó pár zsák tiszta élő gyapjút, és mivel raktárunk nem volt, a padlásra vitték. Nyugtalanul aludtak, hogy ott van fenn az egész vagyonuk és minden szeszre felriadtak. Egyszer csak a lépcsőn hallották az idegen lépteket. Apukám kiugrott az ágyból és a hideg télben, hálóruhában kiszaladt. A betörő két zsákkal már kívül volt a kapun, ő meg felpattant a biciklire és utána eredt. A zöld hév abban az időben a Móricz Zsigmond körtértől Budaörsön keresztül egészen Törökbalintig járt. Arra szaladt a betörő és még éppen átfutott a

közeledő szerelvény előtt. Apukám is át akart tekerni, de a jeges úton a bicikli megcsúszott és a lánc elkapta a lábát, nagyon csúnyán megsérült. Hívtak hozzá segítséget, a községi orvos, Sarlós István azonban akkor, 1936-ban, egy budaörsi pincében a fasiszta párt helyi szervezetének a megalakuló gyűlésén volt éppen, ezért csak későn ment ki megnézni. Mire odaért hozzá, apukám már vérmérgezést kapott. Két évig fekvődött a Szent János kórházban, ez alatt háromszor amputálták a lábát.

Közben anyukám vitte tovább a kötődét. Valahol látta, hogy Kaposvárott a Csizmadia családnak fonódája van és tőlük rendelte a fonalat, amit mindig pontosan meg is kapott postán. Majd egyszer megjelent nála az egyik Csizmadia fiú, Alajos, mondván, hogy „maga nagyon sűrű vásárlónk, és elbeszélgetnénk, ha lehet.” Az ajánlat lényege az volt, hogy a bátyja, Csizmadia János elvett egy zsidó lányt feleségül, amiért a család kitagadta. De 1938-ban megszületett a gyerekük, ezért úgy akartak a friss nagyszülők segíteni a kitagadott fiún, hogy a fiúkra íratva anyukámmal közösen vettek egy nagyobb házat Budaörsön, az egyre gyarapodó kötődének. Ez a ház volt a legnagyobb az akkori József főherceg utcában, előtte vendéglő, de amikor meghaltak a tulajdonosok, az örökösök bezárták és eladták. A mai Szabadság úton a művelődési házról van szó. Itt vált tehát igazi üzemmé a kötődé, ahol rá egy évre már 140–150 asszony és lány dolgozott.”

(Folytatjuk)

LEJEGYZTE: ELLER ERZSÉBET